

Trakya Bölgesinde Enerji Kaynağı Olarak Maden Kömürü

Prof. Dr. Ahmet KUBAŞ¹

¹ akubas@nku.edu.tr

Özet: Trakya bölgesi maden kömürü açısından önemli bir bölgedir. Yıllardır konutlarda ısınma ve endüstriyel ürünlerin üretilmesinde enerji kaynağı olarak kömür kullanılmaktadır. Halen doğal gazın bulunmadığı yerleşim yerlerinde konutların ısıtılması amacıyla kömür kullanılmaktadır.

Kömür kullanan termik santraller, yıllardır Türkiye'nin ucuz enerji ihtiyacını karşılamaktadır. Ancak son yıllarda gerekli çevresel önlemler alınmadan enerji üreten termik santraller ciddi sağlık problemlerine neden olmaya başlamıştır. Bu nedenle kömür kullanan termik santrallerin filtre ve gerekli çevresel önlemleri almayanlar sıkı bir şekilde denetlenmeye başlanmıştır. Bunlardan bir bölümü kapatılarak gerekli önlemleri almaları durumunda tekrar faaliyetine izin verilecektir.

Son yıllarda Türkiye'nin doğalgaz geçiş ülkesi olması nedeniyle konutlarda ve işyerlerinde doğalgaz kullanılmaya başlamıştır. Bu gelişmeyle birlikte hava kirliliği konusunda son 20 yılda çok önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu nedenle temiz enerji kaynağı olarak doğalgazdan yararlanılması çevre ve halk sağlığı açısından oldukça önemlidir.

Türkiye sahip olduğu kömür varlığı ile potansiyeli oldukça yüksek bir ülkedir. Aynı şekilde Trakya bölgesi sahip olduğu kömür rezerviyle önemli bir doğal kaynağa sahiptir. Bu nedenle bölgenin kömür varlığının değerlendirilmesi önemlidir. Ancak yapılacak enerji üretimiyle ilgili çalışmaların çevre kalitesini bozmayacak önlemler alınarak gerçekleştirilmesi önemlidir.

Anahtar kelimeler: Maden kömürü, enerji, Trakya bölgesi, çevre, termik santral

Mineral Coal as Energy Source in Thrace Region

Abstract: The Thrace region is an important region in terms of mineral coal. For years, coal has been used as an energy source for the heating in houses and production of industrial products. Coal is still using by households to heat their houses in the settlements where natural gas is not yet available.

Thermal power plants using coal meets the cheap energy needs of Turkey for years. However, in recent years, thermal power plants that produce energy without taking necessary environmental measures have started to cause serious health problems. For this reason, those who do not implement filter and take necessary environmental measures of the thermal power plants that use coal have started to be strictly inspected. If some of these are closed and they take necessary measures, their activity will be allowed again.

Due to Turkey' being a transit country for natural gas in recent years, natural gas began to use more frequently in households and in industries. With this development, very important developments have been made in the last 20 years in the field of air pollution. Therefore, utilizing natural gas as a clean energy source is very important for the environment and public health.

Turkey has a very high potential with the presence of its coal assets. Likewise, the Thrace region with its coal reserve has a very important natural resource potential. Therefore, it is important to evaluate the coal presence of the region. However, it is important to carry out the studies on energy production by taking measures that will not impair the quality of the environment.

Key words: Coal, energy, Thrace region, environment, thermal power plant

GİRİŞ

Trakya bölgesinde sanayileşme deri, yağ ve süt sanayi ile başlamıştır. Bu işletmeler sıcak su ve ısı ihtiyacının tamamını kömürden karşılamaktaydı. Özellikle konutların ısınma ihtiyacı aynı şekilde bölgeden elde edilen kömür yataklarından temin edilmekteydi. Ancak bu durum Trakya bölgesi açısından ciddi çevre sorunlarına yol açmaya başlamıştı. Özellikle 1970'li yıllarla birlikte tekstil sektörünün bölgeye gelmesi ve nüfusun hızla artmaya başlaması enerji kaynaklarına olan talebi artırmıştır.

Trakya bölgesinde kömür kullanımı sanayinin artmasıyla birlikte eş zamanlı olarak hızla artmaya başlamıştır. Bunun sonucunda özellikle kış aylarında

Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinde ciddi hava kirliliği problemleri yaşanmaya başlamıştır. Sonraki yıllarda doğalgaz tesislerinin Marmara Ereğlisinde kurulmaya başlamasıyla birlikte bir dönüşüm süreci yaşanmaya başlamıştır.

Özellikle Türkiye'nin transit doğalgaz taşımacılığının merkezine oturduğu projelerin gelişmesiyle birlikte öncelikle doğalgaz kullanan termik santraller kurulmuştur. Bunlar Marmara Ereğlisi ve Hamitabat tesisleridir. Bu tesislerin yapılması bölgenin enerji kesintilerini ortadan kaldırmıştır. Ayrıca elektrik kesintisinden kaynaklanan sanayide görülen verim kayıpları minimize edilmiştir.

Özellikle bölgede konutlarda doğalgaz kullanılmaya başlanması bölgede yaşayanların yaşam kalitesini

yükseltmiştir. Ancak bölgede bulunan kömür rezervleri Türkiye'nin ve bölgenin geleceği açısından önemlidir. Yeni teknolojilerin gelişmesiyle birlikte temiz enerji olarak kullanılması mümkün olabilir. Ayrıca doğalgazın ulaşmadığı alanlarda yaygın olarak kömür kullanımı sürmektedir. Bu nedenle kömür rezervlerinin çıkarılmasında, kullanılmasında, taşınmasında ve atıkların bertaraf edilmesinde sürdürülebilir üretim yöntemleri kullanılmalıdır.

Trakya Bölgesi Kömür Değerlendirmesi

Enerji üretimi için kullanılan kaynaklardan olan kömür içeriğinde, karbon, hidrojen ve oksijen gibi elementler bulundurmaktadır. Linyit, taş kömürü, kok kömürü, odun kömürü, grafit, turba ve antrasit doğada bulunan kömür çeşitleridir. Bu kömür cinslerinin arasında da yoğunluğu en fazla olan antrasittir. Çünkü içerisinde % 90'dan fazla karbon miktarı barındırmaktadır. Antrasit, ısı değeri açısından 7.300-8000 kcal/kg 'a sahiptir ve bu sebeple sanayi ve demir çelik endüstrisinde kullanılmaktadır. Bir diğer kömür çeşidi olan linyit ise rezervi fazla olmasına rağmen termik santrallerde

kullanılmaktadır. Çünkü içeriğinde fazla miktarda kül ve nem barındırır (Kavaz, 2019, s. 10).

Trakya bölgesinde bulunan kömür kaynakları belli bölgelerde yoğunlaştığı görülmektedir (Tablo:1). Bunlar yoğun olarak Edirne ili ve Tekirdağ ilinde yoğunlaşmaktadır. İlçe bazında değerlendirildiğinde Çerkezköy, Malkara ve Saray en önemli rezerv alanlarıdır.

MTA kayıtlarına göre Trakya bölgesinin linyit yatakları toplam rezervinin %60.3'ü Tekirdağ il sınırlarında bulunmaktadır. Türkiye'nin toplam rezervinin ise %2.76'sını oluşturmaktadır. Bu nedenle bölgenin ciddi bir kömür potansiyeli olduğu görülmektedir. Yıllardır bölgede gelişen sanayi işletmelerinin enerji gereksinimi ve konutların ısıtılmasında kömür kullanılmaktadır.

Trakya kalkınma ajansının yapmış olduğu çalışmaya göre bölgenin kömür rezervi ağırlıklı olarak Tekirdağ ilinde bulunmaktadır. Tablo:1 incelendiğinde ise Tekirdağ ili Çerkezköy ilçesi ilk sırada yer almaktadır. Bunu Saray ilçesi ve Malkara ilçesi takip etmektedir. Edirnenin Meriç ilçesinde de kömür rezervi bulunduğu görülmektedir.

Tablo 1: Trakya Bölgesinde Mevcut Durumdaki Kömür Sahaları

	Yeri	Rezerv (milyon ton)	Alt ısı değeri (kcal/kg)	Kömür Yoğunluğu (ton/m ³)	Kullanım amacı	sahiplik	su	kül	kükürt
Demirhanlı-Geçkinli	edirne	10.3	2100	1.5	teshin	özel	40	11.65	1.63
Meriç-Küçükdoğanca	edirne	1.8	2500	1.5	teshin	özel	38	20	2
Meriç-Karayusuflu	edirne	1	2005	-	teshin	özel	32.6	30.45	-
Uzunköprü-Harmanlı	edirne	13.6	3500	1.1	teshin	özel	19.2	23.29	0.71
Enez-Çavuşköy	edirne	1.5	2600	1.5	teshin	özel	29	25	3.98
Vize-Topçuköy	kırklareli	34.2	2300	1.4	Teshin, sanayi	özel	32.5	22.5	1.5
Saray-Küçükyoncalı	tekirdağ	73.6	2000	1.39	Teshin, termik santral	TKİ	41	22	1.8

Saray-Safaalan	tekirdağ	50.1	1677	1.39	Teshin, termik santral	TKİ	42.2	21	1.4
Saray-Edirköy	tekirdağ	14.3	1716	1.39	Teshin, termik santral	TKİ	42	24	2.4
Malkara-Ahmetpaşa	tekirdağ	6.9	2200	1.3	Teshin, termik santral	TKİ	22.1	37.4	1.6
Malkara-Evrenbey-Karamurat	tekirdağ	14.4	2359	1.3	teshin	TKİ	33.3	27.3	1.41
Malkara-Hasköy-Ibrice	tekirdağ	8.5	2277	1.3	teshin	TKİ	28.3	31.1	1.6
Çerkezköy	tekirdağ	495	2075	1.4	-	MTA	33	25	2

Kaynak: (www.trakyaka.org.tr).

Sonuç

Trakya bölgesinde bulunan kömür madeni hala üretimi yapılmakta olup enerji kaynağı olarak kullanılmaktadır. Özellikle doğalgaz bulunmayan yerleşim yerleri için kömür önemli bir ısınma kaynağıdır. Ayrıca Trakya bölgesinde bulunan konutların bir bölümü kömürlü kalorifer sistemi kullanmakta olup doğalgaza geçiş yapmamışlardır. Bu nedenle bölgede kömür hala önemli bir enerji kaynağıdır.

Maden kömürü üreten sahaların modern teknolojiyi kullanımı kömür üretimini ve çalışanın işgüvenliğini artıracaktır. Ancak bölgede yapılan kömür üretim tesislerinin yeterli düzeyde teknolojik gelişmelerden yararlandığı söylenemez.

Kömür konusunda Trakya bölgesinde yapılacak çalışmalarda en önemli unsur çevre kalitesi olarak düşünülmelidir. Gaz emisyonları açısından bölgenin alıcı kapasitesi hassastır. Bölgede yaklaşık çeşitli ölçeklerde 2500 işletme bulunmaktadır. Bu nedenle enerji kaynaklı kömür kullanacak işletmelerin mutlaka çevre konusunda duyarlı olması sağlanmalıdır.

Kaynakça:

Kavaz, İ. (2019). Yerli ve Milli Enerji Politikaları Ekseninde Kömür. SETAV sayı 265.

www.trakyaka.org.tr

www.mta.gov.tr